
Na osnovu člana 16., stav 1., Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), te članova 14., 15., i 37. Zakona o zrakoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK

O UVJETIMA I NAČINU KORIŠTENJA LETILIŠTA

INTEGRALNI TEKST

Službeni glasnik BiH, broj: 24/07, 82/10 i 21/14

DIO PRVI - UVODNE NAPOMENE

Član 1.

(Predmet)

Ovim Pravilnikom uređuju se osnovni uvjetima koje treba da ispunjava letilište u odnosu na: lokaciju, fizičke karakteristike operativnih površina, ravni ograničenja prepreka, označavanje operativnih površina, obezbjeđenje letenja, način dobijanja potvrde operatora letilište i korištenje i održavanje letilišta radi sigurnog provođenja zrakoplovnih operacija na istom.

Član 2.

(Pojmovi)

- (1) Letilište je određen prostor na zemlji (uključujući objekte, opremu i instalacije) namijenjen za polijetanje, slijetanje, kretanje po zemlji, i smještaj letjelica, opreme i osoblja radi provođenja sportskih, privrednih i drugih zrakoplovnih aktivnosti;
- (2) Posebno letilište-teren, je određen prostor na zemlji koji zadovoljava uvjete za povremeno obavljanje sportskih aktivnosti sa ultra lakim letjelicama i letjelicama za slobodno letenje.
- (3) Operativne površine - površine za kretanje su dio letilišta koji se koristi za polijetanje, slijetanje, voženje i boravak letjelica;
- (4) Potvrda za korištenje letilišta je dokument koji izdaje Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine osobi koja ispuni uvjete za korištenje letilišta;
- (5) Operator letilišta je osoba kojoj je izdata potvrda i rješenje za korištenje letilišta;
- (6) Priručnik za korištenje letilišta, je dokument koga izrađuje operator letilišta, u kome su predstavljeni tehnički podaci o letilištu, način i procedure korištenja letilišta radi organizovanog i sigurnog provođenja zrakoplovnih aktivnosti.
- (7) Referentni kod aerodroma 1A, podrazumijeva dužinu poletno - sletne staze manju od 800 metara, raspon krila aviona do 15 metara i širinu stajnog trapa aviona do 4, 5 metra. Određuje se prema ICAO Aneks 14 prvi dio za svaki aerodrom prema utvrđenim kriterijumima.
- (8) Poletno-sletna staza sa kolovoznim zastorom je staza koja je prekrivena asfaltom ili betonom;
- (9) Poletno-sletna staza bez kolovoznog zastora je staza sa travnatim ili stabilizovanim zastorom.

Član 3.

(Vrste letilišta)

-
- (1) Prema namjeni letilišta se razvrstavaju u:
    - a) sportska letilišta na kojima se provode sportske i amaterske zrakoplovne aktivnosti: letenje aviona, helikoptera, jedrilica, zmajeva, balona, skakanje padobranom i dr.
    - b) privredna letilišta, na kojima se provode zrakoplovne aktivnosti radi pružanja usluga iz zraka: zapašivanje, gašenje požara, izviđanje i patroliranje i dr.
    - c) posebna letilišta-tereni, za letenje letjelica posebne kategorije, ultra lakih letjelica i letjelica za slobodno letenje: paraglajderi, padobrani, zmajevi, baloni, modelarske aktivnosti i dr.
  - (2) Prema vrsti zastora poletno - sletne staze letilišta mogu biti sa kolovoznim zastorom (asfalt ili beton) i bez kolovoznog zastora (trava i stabilizovan teren).
  - (3) Prema vremenu korištenja letilišta mogu biti stalna i privremena.

Član 4.

(Operacije na letilištu)

- (1) Na letilištu se mogu provoditi zrakoplovne operacije u povoljnim meteorološkim uvjetima, po pravilima za vizualno letenje danju i noću radi:
  - a) provođenje redovnih sportskih i amaterskih zrakoplovnih aktivnosti;
  - b) obuke zrakoplovnog osoblja za stjecanje sportskih dozvola i ovlaštenja;
  - c) obuka profesionalnih pilota na vizuelnim uvjetima (VFR);
  - d) avio- taksi prijevoza i panoramskog letenja;
  - e) pružanje usluga iz zraka;
  - f) prijevoza za sopstvene potrebe;
  - g) druge zrakoplovne aktivnosti zavisno od uvjeta na letilištu i opremljenosti istog.
- (2) Namjena letilišta i vrsta zrakoplovnih operacija koje će se provoditi na letilištu određuju se u Priručniku za korištenje letilišta.

Operacije navedene u stavu (d) i (e) provode se na način i pod uvjetima koje propisuje BH DCA.

DIO DRUGI - OSNOVNI USLOVI KOJE TREBA DA ISPUNJAVA LETILIŠTE

Član 5.

(Lokacijski zahtjevi)

- (1) Letilište se treba nalaziti na dovoljnoj udaljenosti od prirodnih i vještačkih prepreka (rijeke, kanali, kuće, putevi, željeznička pruga, dalekovodi, drveće i drugo), da prostor ispunjava zahtjeve i standarde za razmještaj manevarskih površina i objekata i osigurava dovoljnu visinu nadvišavanje prepreka;
- (2) Lokacija letilišta, prije stavljanja letilišta u funkciju treba biti u potpunosti ispitana sa: topografskog, meteorološkog, navigacionog, geološkog, hidrotehničkog, prometnog i urbanog aspekta i mora biti prilagođeno najpovoljnijim uvjetima iskorištenja;
- (3) Sve aktivnosti na letilištu od planiranja, izgradnje do stavljanja u funkciju, trebaju biti usaglašene sa lokalnom sredinom, kao i nastavljene tokom provođenja daljnjih aktivnosti;
- (4) Aktivnosti na letilištu moraju zadovoljavati standarde zaštite čovjekove sredine, posebno nivoa buke.

---

(5) Ako se letilište nalazi u pograničnom pojasu, potrebno je provesti koordinaciju sa graničnom državom po pitanju kontrole letenja.

Član 6.

(Fizičke karakteristike operativnih površina)

- (1) Minimalni uvjetima koje treba da ispunjavaju fizičke karakteristike operativnih površina na sportskom i privrednom letilištu trebaju odgovarati relevantnom kodu aerodroma 1A. prema ICAO Aneks 14. prvi dio.
- (2) Površina mora biti stabilizovana (suva livada, pašnjak, asfalt, beton i sl.); da je ocjedita, odnosno nije podvodana;
- (3) Širina osnovne staze letilišta ne smije biti manja od 60 metara i na njoj se ne smiju nalaziti prepreke koje mogu ugroziti sigurnost letenja;
- (4) Osnovna staza letilišta mora biti na oba kraja duža najmanje po 30 metara od dužine poletno-sletne staze;
- (5) Dužina poletno-sletne staze sa kolovoznim zastorom mora biti jednaka dužini zaleta za polijetanje koja je potrebna za određeni tip vazduhoplova pod njegovim najvećim opterećenjem, uvećanoj za svakih 300 metara nadmorske visine za 7% i za svaki 1°C referentne temperature iznad 15° za 1%;

Dužina zaleta za poletno sletnu stazu bez kolovoznog zastora, pri maksimalnom opterećenju u polijetanju uvećava se za 20%;

Dužina poletno- sletne staze za privredna i sportska letilišta ne smije biti manja od 600 metara;
- (6) Širina poletno-sletne staze bez kolovoznog zastora mora biti najmanje 30 metara, a sa kolovoznim zastorom 18 metara;
- (7) Ravnost površine poletno-sletne staze bez kolovoznog zastora ne smije odstupati za više od 15 centimetara, mjereno ravnjačom dužine 3 metra, po čitavoj dužini i širini poletno-sletne staze;
- (8) Ravnost površine poletno-sletne staze sa kolovoznim zastorom ne smije odstupati za više od 15 centimetra, mjereno ravnjačom dužine 3 metra, po čitavoj dužini i širini poletno-sletne staze;
- (9) Najveći uzdužni i poprečni nagib poletno-sletne staze bez kolovoznog zastora ne smije biti veći od 3%; a sa kolovoznim zastorom 2%;
- (10) Nosivost poletno-sletne staze i staze za voženje treba biti odgovarajuća za najveću dozvoljenu težinu referentnog aviona u voženju i polijetanju, a zaštitni pojas osnovne staze da smanji rizik oštećenja aviona ako izleti sa poletno-sletne staze;
- (11) Za pojediniosti koje nisu utvrđene ovim članom primjenjuju se standardi ICAO Anex 14, prvi dio;
- (12) Šematski prikaz dimenzija za sportsko i privredno letilišta dat je u prilogu br 1. ovoga Pravilnika.
- (13) Fizičke karakteristike površina na posebnom letištu- terenu propisuju se pravilnikom o letenju ultra lakih letjelica i utvrđuju za svaki teren pojedinačno, zavisno od vrste aktivnosti koje se planiraju provoditi.

Minimalna dužina poletno-sletne staze sa kolničkim zastorom treba biti 200 m a bez kolničkog zastora 300 m.

Minimalna širina poletno-sletne staze sa kolničkim zastorom treba biti 15 m a bez kolničkog zastora 30 m.

Član 7.

(Ravni ograničenja prepreka)

- (1) Dimenzije i nagibi prilazne, odletne, prijelazne, unutrašnje i konusne ravni odgovarati će referentnom kodu aerodroma -1- na temelju Pravilnika o aerodromima („Službeni glasnik BiH“, broj: 09/11). Za veće referentne kodove aerodroma, površine ograničenja utvrđuju se na osnovu Pravilnika o aerodromima i međunarodnim standardima i preporučenom praksom (SARP's);
- (2) Prilazna i odletna ravan, počinje na 30m od praga poletno - sletne staze sa dužinom unutrašnjeg ruba 60 m ne može biti veća od 5% 1:20 nagiba na dužini od 1600 m sa divergencijom bočnih ivica 10%;
- (3) Prijelazna (bočna) unutrašnja ravan počinje na 30m sa obje strane poletno - sletne staze i proteže do unutrašnje horizontalne ravni i ne može imati veći nagib od 20% (1:5);
- (4) Unutrašnja horizontalna ravan počinje 45m iznad letilišta i radijusa od 2000m od referentne tačke ili pragova poletno sletne staze;
- (5) Konusna ravan nastavlja se na unutrašnju horizontalnu ravan do visine 35m i pod nagibom 5% (1:20);
- (6) Kroz prilaznu, odletnu i prijelaznu ravan ne smiju prodirati prepreke koje bi mogli ugroziti sigurnost letenja, odnosno ukoliko probijaju potrebno je utvrditi ograničenja za korištenje letilišta;
- (7) Izgradnja i postavljanje objekta, instalacije i uređaje na području letilišta kao i objekta van područja letilišta koji mogu utjecati na sigurnost letenja (antenski stubovi, dimnjaci, tornjevi, dalekovodi, drveće i dr.) moraju biti propisno označeni, a oznake za uočavanje moraju se održavati u ispravnom stanju;
- (8) Objekti i uređaji unutar pojasa osnovne staze moraju biti lomljivi i sa ograničenom visinom ne većom od 0, 5m iznad nivoa zemljane podloge i ne bliže od 15m od ruba poletno-sletne staze;
- (9) Šematski prikaz površina ograničenje prepreke dat je u prilogu broj 2. ovoga Pravilnika.

Član 8.

(Označavanje operativnih površina)

- (1) Operativne površine na letilištu za vrijeme letenja moraju biti označene. Označavanje se vrši: zastavicama, piramidama, stožcima, bojama, trakama i ugaonicima.
- (2) Zavisno od opremljenosti letilišta i načina korištenja, označavanje površina može biti za dnevnu i noćnu upotrebu.

Član 9.

(Dnevno označavanje površina)

- (1) Poletno - sletna staza bez kolovoznog zastora obilježava se oznakama koje mogu biti nepokretne ili pokretne. Nepokretne oznake su ugaonici i trake, a pokretne zastavice, piramide i stožci.
- (2) Kada se obilježavanje poletno - sletne staze vrši nepokretnim oznakama, pragovi poletno - sletne staze obilježavaju se ugaonicima čija dužina krakova iznosi 6 metara, a širina 1 metar. Ivice poletno - sletne staze obilježavaju se trakama dužine 4 metra, a širine 1 metar, koje se postavljaju na svakih 50 metara. Ugaonici i trake izrađuju se od šljunka, tucanika i drugog pogodnog materijala i boje se bijelom bojom. Ugaonici i trake moraju biti u nivou sa okolnim terenom (prilog broj 3.).
- (3) Kada se obilježavanje poletno - sletne staze vrši pokretnim oznakama, na uglove praga poletno - sletne staze postavlja se po jedna crvena zastavica. Bočne ivice, poletno - sletne staze obilježavaju se crvno bijelim zastavicama koje se postavljaju na razmaku od 50 metara, u dužini do polovine poletno-sletne staze. Dimenzije zastavica iznose 50cm x 40 cm.

-
- (4) Staza za voženje obilježava se žutim zastavicama u razmacima od 50 m i to najmanje jedna ivica staze.
  - (5) Prepreke i druga opasna mjesta izvan poletno - sletne staze koja mogu ugroziti sigurnost letenja obilježavaju se crvenim zastavicama.
  - (6) Prostor za parkiranje vazduhoplova obilježava se žutim zastavicama.
  - (7) Ako se koriste oznake u obliku stožca, piramida i sl. radi boljeg uočavanja bočnih granica, iste moraju biti kontrastno obojene sa narandastom, bijelom ili crvenom bojom, lako lomljive konstrukcije i dovoljno niski da osiguraju slobodan prostor za elise letjelica (prilog broj 3.).
  - (8) Poletno-sletna staza sa kolovoznom zastorom obilježava se oznakama bijele boje. Moraju se minimalno označiti pragovi za staze širine do 30 m, a za stazu sa širinom preko 30 m, i središnja linija i ivice.

Član 10.

(Noćno označavanje površine)

- (1) Svijetla za noćno označavanje površina mogu biti stalna (ugrađena u zastor) i pokretna (prenosiva);
- (2) Na poletno - slijetnoj stazi moraju biti postavljena:
  - svijetla praga sa 6 zelenih sijalica;
  - svijetla kraja sa 6 crvenih sijalica;
  - svijetla ivica bijela postavljena sa obje strane u jednakim razmacima od 60 m i najvećim odstojanjima od ivice 3m (prilog broj 5.);
- (3) Staza za voženje obilježava se plavim sijalicama u razmacima od 60 m najmanje na jednoj ivici;
- (4) Stajanka aviona obilježava se plavim sijalicama;
- (5) Prepreke i zabrane obilježavaju se crvenim sijalicama
- (6) Preporučuje se i postojanje prilaznih svjetala skraćene verzije od 420 m.

Član 11.

(Pokazivači i signalni uređaji)

Letilište za vrijeme korištenja mora biti opremljeno:

- a) jednim pokazivačem pravca vjetra (kobasica);
- b) pokazivačem pravca slijetanja;
- c) signalnim sredstvima (signalni - raketni pištolj i reflektor prijenosnog tipa ako se letilište koristi noću);
- d) svijetlosni far ako se letilište koristi noću, sa bijelim svijetlom, uočljiv sa svih pravaca i svijetli 12-20 puta u minuti;
- e) svijetlosni pokazivač nagiba slijetanja(APAPI), na jednoj strani poletno - sletne staze. Preporučuje se posebno za letiliste na kome se provodi intenzivna letačka obuka noću.

Član 12.

(Pokazivač pravca vjetra)

---

(1) Pokazivač pravca vjetra treba biti napravljen od tkanine bijele, narandžaste ili kombinovane crvenobijele boje, cilindričnog oblika, najmanje dužine 3,6m i promjera na širem kraju najmanje 0,9m, a na užem 0,5m.

(2) Treba biti potpuno uočljiv kod polijetanja i slijetanja, postavljen na jarbol visine 5-6 m bočno od poletno-sletne staze na rastojanju od 40 m, po mogućnosti u ravni slijetanje zrakoplova. Noću treba biti osvijetljen. Zavisno od uvjeta na letištu, postavljanje pokazivača može biti riješeno i na drugi način.

(3) Položaj pokazivača treba biti označen kružnom trakom promjera 7 m, širine 0,5 m u čijoj sredini je jarbol (prilog broj 6).

Član 13.

(Pokazivač pravca slijetanja)

(1) Pokazivač pravca slijetanja obavezno se koristi na letištu gdje nije izvršeno označavanje prvca protezanja poletno - sletne staze. Oblika je slova "T", visine 4m, širine 4m, debljine 0,4 m (prilog broj 6.);

(2) Izrađuje se od tkanine bijele ili narandžaste boje zavisno gdje je bolje uočljiv u odnosu na podlogu. Ako se letište koristi noću pokazivač pravca slijetanja treba biti osvijetljen ili ovičen bijelim svijetlima, sa razmakom od 1m na cijeloj dužini i širini od 4 m.

Član 14.

(Signalna sredstva)

(1) Letište za vrijeme korištenja mora imati signalno raketni pištolj sa dovoljno crvenih, bijelih i zelenih raketa koji se koriste za upozorenje i vanredne situacije.

Ukoliko letište ne raspolaže raketnim pištoljem, kao zamjena mogu se koristiti i crvena i bijela zastavica, dimenzija 80cmx120cm za istu namjenu.

(2) Ako se letište koristi noću treba imati signalni reflektor ručno pokretljiv u svim pravcima i da omogućava davanje crvenih, bijelih i zelenih svijetlosnih signala, kao i prijenosa obavjesti morzeovim znacima koji se koriste za upozorenje i vanredne situacije.

Član 15.

(Obezbjedenje letenja na letištu)

Za vrijeme provođenja letenja, letište mora biti obezbjeđeno vatrogasnom, spasilačkom, sanitetskom, meteorološkom i komunikacionom opremom i obučanim osobljem za održavanje i korištenje iste. Sadržaj opreme i broj osoblja utvrđuje se zavisno od vrste i broja zrakoplova i obima zračnih operacija za svako letište pojedinačno. Ovim Pravilnikom određena je minimalna oprema i broj osoblja koja letištu moraju biti obezbjeđena za vrijeme korištenja.

Član 16.

(Protivpožarno i spasilačko obezbjeđenje)

(1) Vatrogasno-spasilačka oprema minimalno će zadovoljiti vatrogasnu kategoriju 1. ili 2, kako je to utvrđeno Pravilnikom o aerodromima i SARP's.

(2) Minimalna vatrogasna oprema za kategoriju 1. sastoji se od:

- a) tri protivpožarna aparata po 12 kg suhog praha;
- b) dva protivpožarna aparata po 6 kg suhog praha;

-
- c) preporučuje se jedan protupožarni aparat sa 250kg suhog praha;
  - d) jedna osoba, stručno osposobljena za gašenje požara i održavanje opreme;
- (2a) Minimalna vatrogasna oprema za kategoriju 2. sastoji se od:
- a) pet protivpožarnih aparata po 12 kg suhog praha;
  - b) pet protivpožarnih aparata po 6 kg suhog praha;
  - c) preporučuje se jedan protupožarni aparat sa 250kg suhog praha;
  - d) jedna osoba, stručno osposobljena za gašenje požara i održavanje opreme;
- (3) Spasilačka oprema minimalno treba da sadrži:
- a) jedna vatrogasna mala sjekira;
  - b) jedne makaze za siječenje lima;
  - c) jedan šiljati nož;
  - d) jedna ručna pila za metal (bonsek) sa šest rezervnih plata;
  - e) jedne makaze za metal;
  - f) jedan alat za razvaljivanje (klješta, čekić, poluga, komplet ključeva i dr.);
  - g) jedan vatrogasni pokrivač za gašenje;
  - h) dva para zaštitnih rukavica od vatrootpornog materijala;
  - i) dva krampa i dvije lopate;
  - j) jedna čelična sajla promjera 15mm i dužine 30m;
  - k) jedan reflektor od 1.000w sa kablom dužine 50m ako se letilište koristi noću.
- (4) Za vrijeme letenja oprema se treba nalaziti na lakoj prikolici ili u automobilu ukoliko letilište ne raspolaže posebnim vozilom. Za obimnije spasilačke aktivnosti letilište se treba oslanjati na lokalne vatrogasne spasilačke jedinice.
- (5) Operator letjelišta/vlasnik obavezan je redovno jednom godišnje vršiti pregled protivpožarnih aparata i o tome voditi zabilješke.

Član 17.

(Sanitetsko obezbjeđenje)

- (1) Sanitetska oprema minimalno treba da sadrži:
- a) apoteka za prvu pomoć (makaze, kraće i duže, kramerova šina, zavojni i potrošni materijal, alkohol, benzin, vata, gaza, flasteri, gumene rukavice);
  - b) jedna nosila i dva pokrivača;
  - c) jedna osoba stručno obučena za pružanje prve pomoći ili medicinski tehničar;
  - d) oprema za vrijeme letenja mora se nalaziti u vozilu sa spasilačkom opremom, ukoliko letilište ne

---

raspolaže posebnim vozilom;

e) sadržaj kutije apoteke prve pomoći mora se kontrolisati najmanje jednom godišnje. Provjerena kutija treba biti zapečaćena. Za obimnije medicinske usluge letilište se treba oslanjati na lokalne medicinske centre.

Član 18.

(Meteorološko obezbjeđenje)

- (1) Meteorološka oprema minimalno treba da sadrži:
  - a) pokazivač pravca vjetra prema članu 12. ovoga Pravilnika;
  - b) ručni anemometar za mjerenje brzine prizemnog vjetra;
  - c) signalni raketni pištolj prema članu 14. ovoga Pravilnika koji se koristi za upozorenje u slučaju naglog pogoršanja meteo situacije koji je operator letjelišta/vlasnik dužan osigurati;
- (2) Za dugoročne i kratkoročne prognoze vremena treba se osloniti na meteorološke službe najbližih centara kontrole letenja ili lokalnih meteoroloških stanica.

Član 19.

(Komunikaciona i navigaciona opreme)

Letilište za vrijeme letenja najmanje treba imati

- a) jednu fiksnu ili mobilnu telefonsku vezu;
- b) jednu radio stanicu za veze rukovodioca letenja sa zrakoplovima. Ako se provodi letačka obuka učenika preporučuje se radio stanica i za dežurnog letenja.
- c) letilišta koja ne raspolažu sopstvenim navigacionim sredstvima prema mogućnosti i potrebi koristi sredstva susjednih aerodroma.

Član 20.

(Objekti na letilištu)

- (1) Ako letilište na kome borave letjelice raspolaže sa hangarom ili prikladnim prostor za smještaj letjelica i opreme isti moraju ispunjavati tehničke uvjete za siguran smještaj.
- (2) Letilište na kome se izvodi intenzivnije letenje treba imati izgrađenu kontrolu letenja u skladu sa potrebama i mogućnostima;
- (3) Prostorije za boravak osoblja mogu biti izgrađene kao izdvojene ili u sastavu hangara;
- (4) Letilište koje raspolaže skladištem za gorivo mora se pridržavati svih mjera predostrožnosti o sigurnosti skladišta i procedura za pravilno skladištenje i manipulisanje gorivom.
- (5) Svi objekti na letilištu moraju biti adekvatno zaštićeni i obezbjeđeni u odnosu na sve redovne i vanredne okolnosti i slučajeve.

DIO III. UVJETI I NAČIN DOBIJANJA POTVRDE OPERATORA LETILIŠTA

Član 21.

(Opšte odredbe)

- (1) Letjelišta/tereni u Bosni i Hercegovini mogu se koristiti samo u slučaju ako operator/vlasnik posjeduje važeću Potvrdu za letjelište, Specifikaciju uvjeta za korištenje letjelišta i Odobrenje Priručnika za korištenje letjelišta, izdano od strane BHDCA.

---

(2) Potvrda za letjelište, Specifikacija uvjeta za korištenje letjelišta i Odobrenje Priručnika za korištenje letjelišta izdaje se fizičkom ili pravnom licu koje ispunjava uvjete za izdavanje, u skladu sa odredbama Zakona o zrakoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09) i Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatera ("Službeni glasnik BiH", br. 28/05 i 20/11) te odredbama ovoga Pravilnika.

(3) Za pojedinih koji nisu utvrđene ovim Pravilnikom primjenjuju se standardi i praksa ICAO Anex 14. i domaći regulativni propisi koji tretiraju ovu oblast.

Član 22.

(Sprovođenje postupka za izdavanje potvrde operatora letilišta)

(1) Postupak za izdavanje, produženje, izmjene/dopune, prienos, suspenziju i ukidanje potvrde operatora letjelišta sprovodi se u skladu sa odredbama Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatora ("Službeni glasnik BiH", br. 28/05 i 20/11) i u skladu sa odredbama ovoga pravilnika te zahtjevima, standardima i nivou operacija na letjelištu.

(2) Zahtjev za izdavanje Potvrde za upotrebu letjelišta, pri prvom izdavanju, podnosi se u BHDCA 60 dana prije otpočinjanja korištenja letjelišta.

(3) Sadržaj zahtjeva za izdavanje/produženje potvrde nalazi se u prilogu A i A-1 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatera.

(4) Zahtjev za produženje Potvrde za upotrebu letjelišta podnosi se BHDCA 30 dana prije isteka valjanosti odobrene potvrde.

(5) Na temelju podnijetog zahtjeva, sprovodi se postupak za utvrđivanje ispunjenosti uvjeta na letjelištu, u zavisnosti od namjene i vrste letjelišta.

(6) Potvrda za letjelište, specifikacija i odobrenje priručnika biće izdato nakon što BHDCA utvrdi da su:

a) ispunjeni svi uvjeti navedeni u zahtjevu za izdavanje potvrde;

b) rezultati izvještaja komisije obavljenih pregleda, inspekcije i testiranja zadovoljavajući;

c) ispunjeni zahtjevi sadržani u članu 38. Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 39/09);

d) odobren Priručnik za korištenje letjelišta;

e) ispunjeni zahtjevi sadržani u ovom Pravilniku, u zavisnosti od vrste i namjene letjelišta.

(7) Ako zahtjev sadrži formalne nedostatke koji sprečavaju BHDCA da postupi po zahtjevu, ili je zahtjev nerazumljiv ili nepotpun, BHDCA će o tome obavijestiti podnositelja zahtjeva, te zatražiti da nedostatke otkloni u roku naznačenom u obavještenju. U slučaju da podnositelj zahtjeva ne otkloni nedostatke u navedenom roku, smatrat će se da zahtjev nije ni podnešen, a BHDCA će o tome donijeti zaključak u skladu sa odredbama člana 60. stav (2) Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, broj: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13).

(8) Podnositelj zahtjeva je obavezan prije otpočinjanja postupka uplatiti naknadu, u skladu sa članom 52. stavak (1) i (2) Odluke o naknadama za financiranje rada BHDCA na temelju člana 13. stav (1) tačka e) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 02/12).

(9) O uplati naknade iz stava (8) ovog člana, BHDCA će donijeti poseban zaključak.

DIO IV. KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE LETILIŠTA

Član 23.

(Priručnik za korištenje letjelišta/terena)

- (1) Operator/vlasnik letjelišta je dužan izraditi Priručnik za korištenje letjelišta.
- (2) Priručnik za korištenje letjelišta se dostavlja uz zahtjev kod prvog izdavanja potvrde operatera letjelišta i predstavlja uvjet za dobijanje potvrde.
- (3) BHDCA vrši procjenu Priručnika za korištenje letjelišta, te na isti daje odobrenje.
- (4) Sadržaj Priručnika za korištenje letjelišta dat je u prilogu broj 7. Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja letjelišta ("Službeni glasnik BiH", br. 27/07) .
- (5) Promjene u Priručniku za korištenje letilišta su dozvoljene samo uz saglasnost BHDCA.
- (6) Kod svakog narednog produženja potvrde, ako operator nije vršio izmjene/dopune u priručniku, nije potrebno dostavljati isti uz zahtjev.

Član 23. a)

(Korištenje letjelišta)

- (1) Operator/vlasnik letjelišta može koristiti letjelište samo pod uvjetima i na način koji su određeni u Potvrdi za letjelište, Specifikaciji uvjeta za korištenje letjelišta i odobrenom Priručniku za korištenje letjelišta.
- (2) Operator je dužan da koristi operativne površine, objekte, opremu i uređaje u skladu sa njihovom namjenom i dozvolom za korištenje.
- (3) Zabranjuje se korištenje letjelišta ukoliko nije izvršeno potpuno osiguranje letjelišta u skladu sa članovima od 12. od 19. ovoga pravilnika. Priručnikom za korištenje letjelišta moraju se precizno odrediti uvjeti i način rukovođenja letenjem na letjelištu, posebno odgovorne osobe za rukovođenje letenjem i njihove dužnosti.
- (4) Letjelište treba biti dostupno svim korisnicima pod istim uvjetima. Uvjeti za korištenje utvrđuju se između operatera i korisnika letjelišta posebnim ugovorom (sporazumom).
- (5) Za vrijeme letenja, na letjelištu je zabranjeno kretanje ljudi, vozila i životinja, posebno po operativnim površinama.
- (6) Operator je dužan da osigura osmatranje kretanja ptica i divljači u području letjelišta i njihovo rastjerivanje sa operativnih površina.
- (7) Operator je dužan da dozvoli slobodan pristup ovlaštenom osoblju BHDCA radi kontrole sprovođenja aktivnosti na letjelištu i da osigura sve potrebne uvjete za obavljanje aktivnosti.
- (8) Operator letjelišta odlučuje o vremenu otvorenosti letjelišta, pri čemu je dužan uzeti u obzir potrebe i zahtjeve korisnika letjelišta.
- (9) Korištenje i obrađivanje zemljišta u blizini manevarskih površina, kao i u području letjelišta, ne smije ugrožavati sigurnost polijetanja i slijetanja zrakoplova.

---

(10) Letjelište se može koristiti dok ne nastupe okolnosti koje mijenjaju uvjete za sigurno polijetanje i slijetanje zrakoplova, propisane ovim pravilnikom.

(11) Ako nastupi promjena na poletno-sletnoj stazi ili u bližoj okolini koja je od uticaja na sigurnost letenja, operator letjelišta dužan je da prestane sa korištenjem takvog letjelišta i o tome odmah obavijesti BHDCA.

(12) Ako su u pitanju veće promjene na letjelištu (određivanje nove poletno-sletne staze na istom letjelištu ili promjena pravca polijetanja poletno-sletne staze, nove prepreke koje bi mogle ugroziti sigurnost letenja u neposrednoj blizini letjelišta i sl.), operator letjelišta podnosi novi zahtjev za izdavanje ili promjenu potvrde za korištenje letjelišta.

(13) Ako se na letjelištu organiziraju zrakoplovne manifestacije ili takmičenja, operator je dužan o tome obavijestiti BHDCA radi dobijanja saglasnosti. U obavještenju se dostavljaju podaci o organizatoru, vremenu i mjestu održavanja, vrsti takmičenja i rukovođenju i osiguranju aktivnosti.

Član 24.

(Održavanje letilišta)

(1) Operativne površine, objekti, uređaji, opreme i instalacije na letilištu moraju se odražavati u ispravnom stanju i redovno kontrolisati, radi obezbjeđenja sigurnog polijetanja, slijetanja i kretanje letjelica po zemlji.

(2) Pregledi, popravke i održavanje letilišta mora se vršiti u skladu sa Pravilnikom o odražavanju i pregledanju aero- droma i mjerama potrebnim za njegovu sigurnu upotrebu, usklađeni sa potrebama i uvjetima na letilištu.

(3) Ako u toku korišćenja letilišta čija je poletno-sletna staza sa kolovoznim zastorom, nastanu oštećenja kolovoznog zastora koja mogu ugroziti sigurno letenje vazduhoplova, letilište se ne može koristiti dok se poletno-sletna staza ne dovede u ispravno stanje.

(4) Oznake na letilištu moraju se popraviti ili zamijeniti novim čim postanu neupotrebljive, odnosno nedovoljno uočljive. Oznaka se smatra nedovoljno uočljivom ako je manje od 70% ukupne površine oznake uočljivo i ako se promijenila osnovna boja oznake.

(5) Travnate površine treba redovno održavati rezanjem trave i valjanjem radi otklanjanja neravnina. Dozvoljene visine trave i raslinja na poletno-sletnoj stazi i stazi za voženje je 10 cm, a na ostalim dijelovima 20 cm.

DIO V - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25.

(Operativne naredbe generalnog direktora BH DCA)

(1) Generalni direktor BHDCA naredbom može ograničiti upotrebu ili odrediti posebne i dopunske uvjete za primjenu ovoga pravilnika ukoliko se tim ne ugrožava sigurnost zračne plovidbe.

(2) Operativne naredbe sadrže:

- a) razlog izdavanja;
- b) primjenjivost i dužinu trajanja;
- c) radnje i postupke koje treba preduzeti.

Član 26.

(Prestanak važenja ranije objavljenog Pravilnika)

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o korištenju letilišta ("Službeni list SFRJ", br. 11/79).

Član 27.

(Stupanje na snagu)

Pravilnik stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Član 28.

(Ostale obaveze)

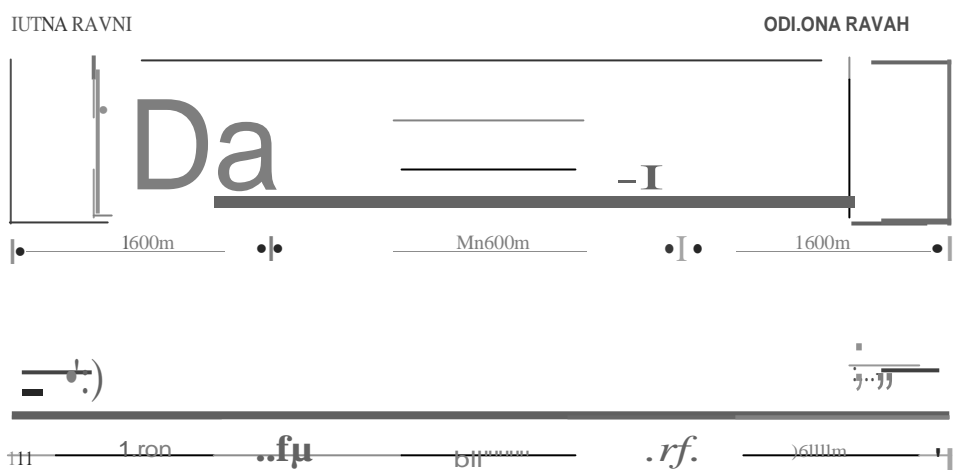
- (1) Za pojedinosti koje nisu utvrđene ovim Pravilnikom primjenjivati će se standardi i prakse ICAO Aneksa 14. i domaći regulativni propisi koji se odnose na ovu oblast.
- (2) Sva operativna letilišta koja su dobila potvrdu i rješenje po ranijem Pravilniku o korištenju letilišta dužni su da u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovoga Pravilnika, usklade stanje na svojim letilištima prema odredbama ovoga Pravilnika.

Generalni direktor
Đorđe Ratkovića, s. r.

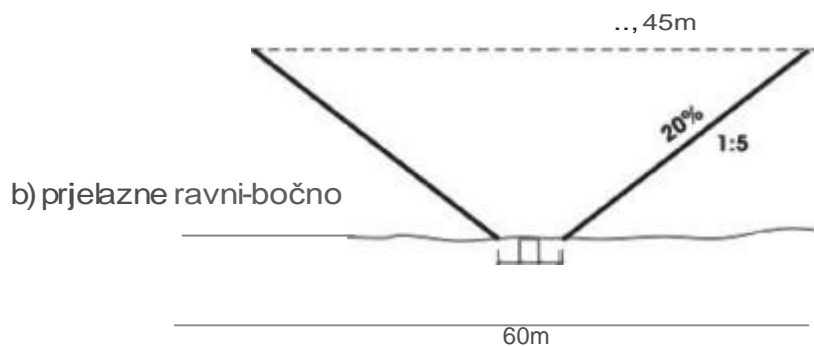

Prbg:1

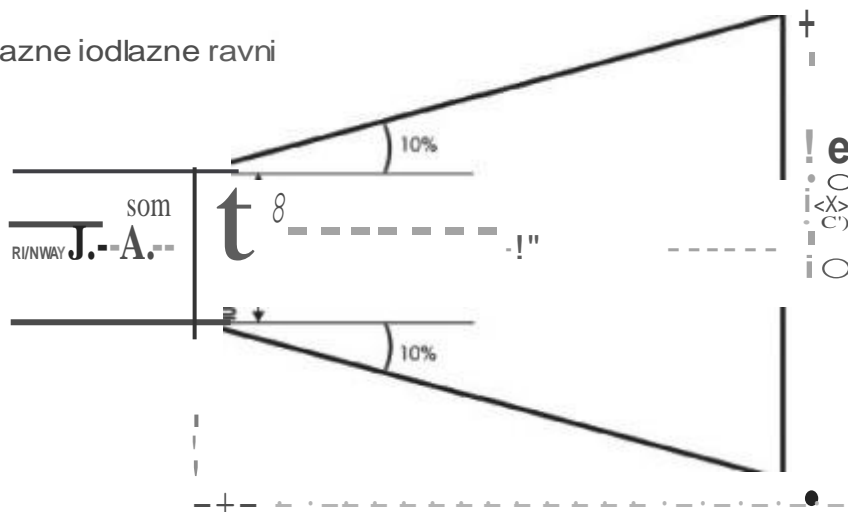
Dimenzije letilišta sa prilaznim i odaznim ravnima

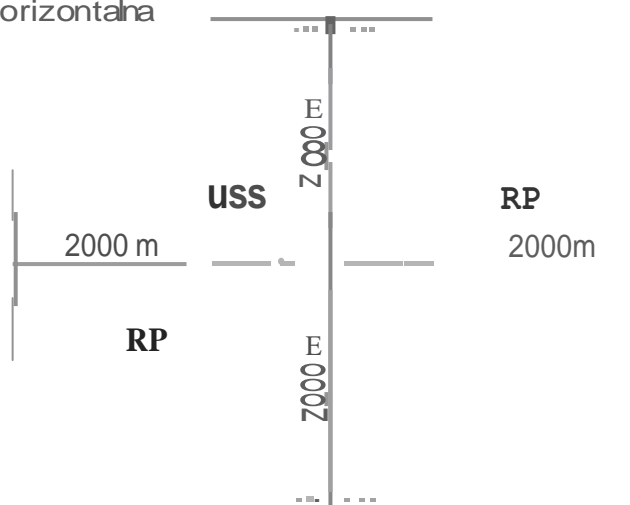
Ravni ograđenja prepreka

a) prilazne i odlazne ravni

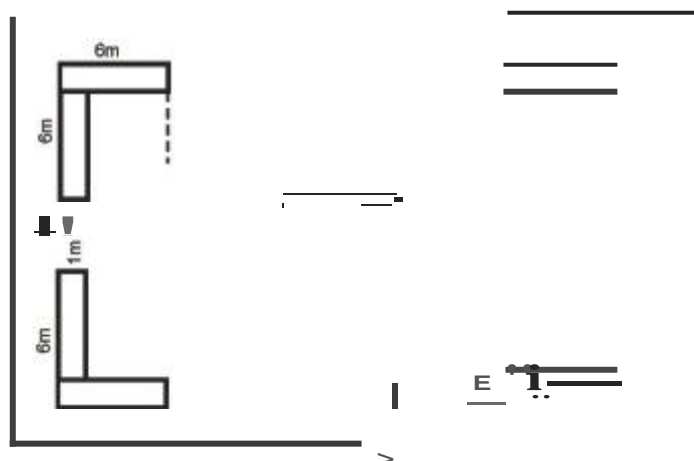

c) unutrašnja horizontalna ravan

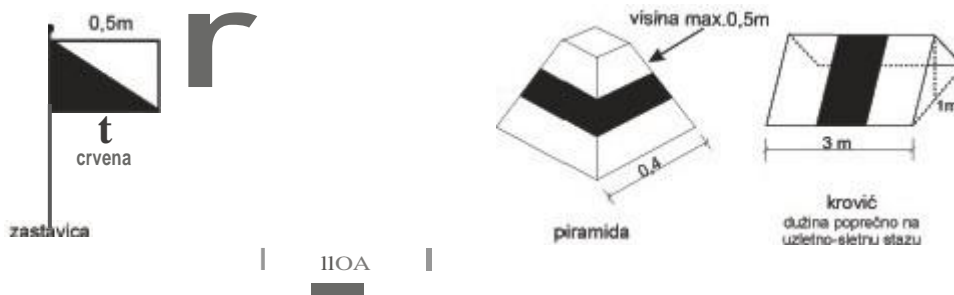

Oznake za dnevno označavanje površina

- a) stalne nepokretne oznake za poletno-sletnu stazu sa travnatim zastorom

- b) Pokazivači površine sa travnatim zastorom

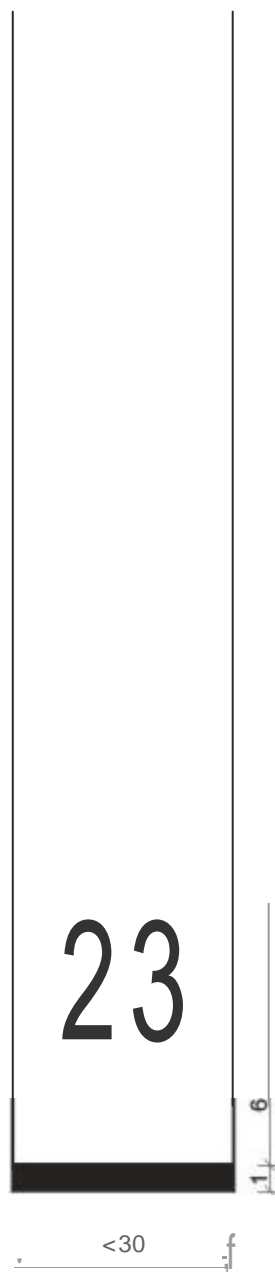

- c) Oznaka za pola dužine staze

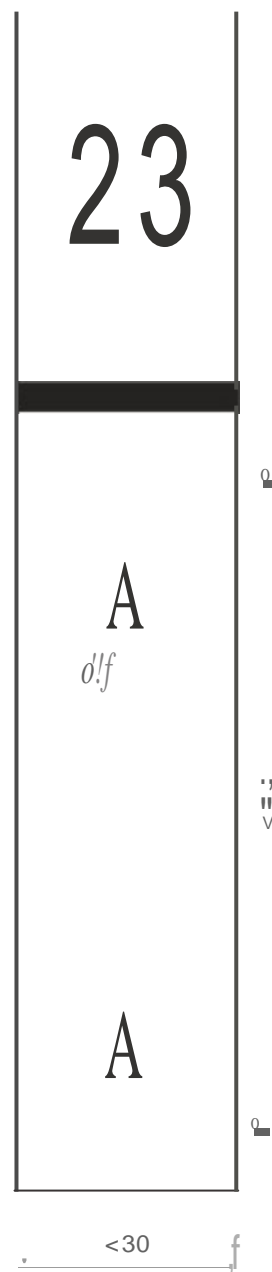

Oznake uzletno sletne staze s kolničkim zastorom za staze širine manje od 30m

NEIZMJEŠTEN PRAG

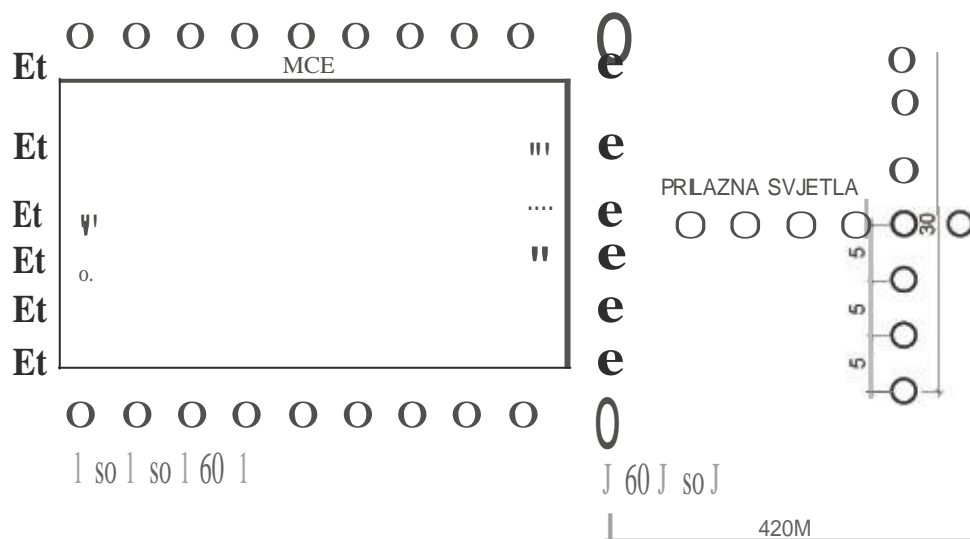

ZMJEŠTEN PRAG

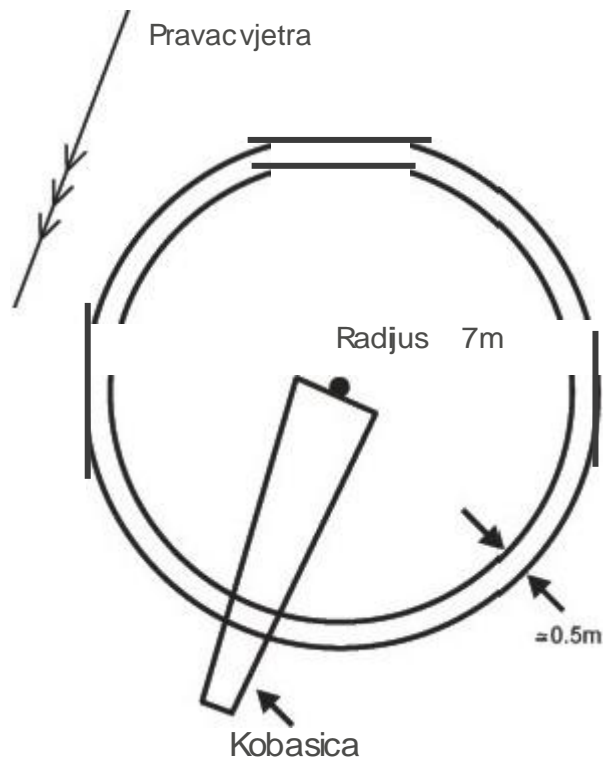

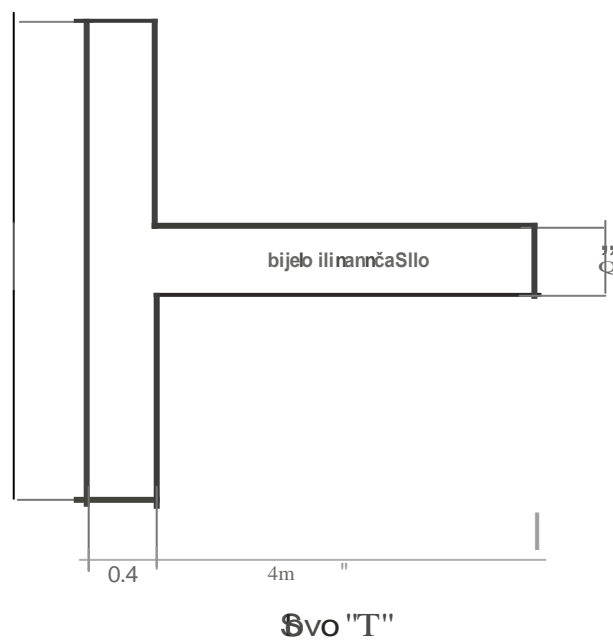
Noćno označavanje površina

a) pokazivač pravca vjetra

b) pokazivač pravca sjetanja

SADRŽAJ PRIRUČNIKA ZA KORIŠTENJE LETILIŠTA

Priručnik za korištenje letilišta treba imati oblik i format za jednostavnu primjenu, da je odobren od odgovorne osobe i da minimalno sadrži sljedeće:

010 PRVI-VOĐENJE I KONTROLA PRIRUČNIKA

I.1. UVOD

- 1.1.1. Namjena priručnika
- 1.1.2. Kratak opis dijelova, njihov sadržaj i primjena
- 1.1.3. Izjava da priručnik sadrži uputstva i procedure kojih se korisnici letilišta moraju pridržavati

1.2. SISTEM DOPUNA I IZMJENA

1.2.1. Dostupnost i distribucija priručnika

- 1.2.2. Opustavanje i ažuriranje priručnika, uslovi kada se izvodi, koje odgovor na unošenje dopuna i izmjena

1.2.3. Način dostavljanja dopuna i izmjena

1.3. IZUZEĆA -OLAKSICE I OGRANIČENJA U KORIŠTENJU LETILIŠTA

010 DRUGI -NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETILIŠTA

2.1. Namjena letilišta

2.2. Položaj letilišta od najbližeg naseljenog mjesta

2.3. Oblik, veličina, granice i karakteristike terena na i oko letilišta

2.4. Geografske koordinate letilišta-referentna točka letilišta

2.5. Nadmorska visina letilišta i deklinacija

2.6. Referentna temperatura na letilištu

2.7. Meteorološke karakteristike i leto-oroški i inženjerski letilištu

2.8. Površina za kretanje na letilištu: osnovna staza, poltno-sletna staza istaza za voženje, položaj, podloga, dužina, širina, uzdužni i poprečni nagib, ravnost, nosivost, označavanje, sigurnosne zone i ravni ograničenja prepreka sa grafičkim prikazom

2.9. Stajanka za letjelice: položaj, dimenzije, podloga i nosivost

2.10. Vizuelna, navigaciona i komunikaciona sredstva na letilištu

2.11. Objekti, sredstva i instalacije na letilištu

2.12. Oprema na letilištu: spasilačka, vatroga, medicinska, meteorološka i dr.

2.13. Služba kontrole letenja

2.14. Snabdjevanje gorivom i mazivom na letilištu

2.15. Kontrola divljači i ptica na letilištu

2.16. Kretanje osoba i vozila na letilištu

2.17. Druge službe i servisi na letilištu

2.18. Ograničenja i zabrane na letilištu

2.19. Održavanje letilišta: planovi, pregledi, opravke i održavanje površina za kretanje letjelica

010 TREĆI - ZONA LETILIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

3.1. Granice zone letilišta

3.2. Zone na letilištu: probne zone, zone za jedrenje, zone čekanja, zone za probne letove, zone za akrobatsko letenje, zone za grupno letenje, zona padobanskih skokova, zona za modelarske aktivnosti, zabranjene zone i dr.

3.3. Školski krug

3.4. Procedure odlaska i dolaska na letilište

3.5. Tačke obavljavanja javljanja

-
- 3.6. Tereni za prihodno sletanje
- 3.7. Organizacija i rukovodjenje letenjem: najava, o dobrotarje, priprema za letenje, sastava v ekipe za rukovodjenje letenjem i dužnosti i obaveze članova, dokumentacija i evidencija i način vođenja, izvještavanje i dr.
- 3.8. Vanredni postupci, način obavještanja i izvještavanja
- 3.9. Sistem sigurnosnog upravljanja na letištu: organizacija uprave, dužnosti i provođenje procedura, preventivne mjere za sprečavanje ugrožavanja sigurnosti letenja i nesreća i dr.

DIO ČETVRTI-PLAN ZA VANREDNE SITUACIJE NA LETIŠTU

- 4.1. Rukovođenje vanrednim situacijama na letištu: odgovorne osobe, organizacije i sredstva koja se angažuju, način pozivanja i angažovanja, brojevi telefona, operativni centar za upravljanje kriznom situacijom.
- 4.2. Procedure za djelovanje u vanrednim situacijama:
- postupak i način uzbunjivanja;
  - vanredne situacije sa letjelicama na zemlji i u zraku;
  - nesreće sa letjelicama na letištu i van letišta;
  - požar na letištu;
  - elementarne nepogode: zemljotres, poplava, oluja i dr.
  - nezakonito djelovanje: otmica zrakoplova, sabotaza, prijetnja **bombom, anonimne prijave;**
  - opasne materije;
  - vježbe za vanredne situacije na letištu i testiranje plana.

DIO PETI-PRILOZI

- 5.1. Karta razmjera 1 : 25000 ili 50000 sa ucrtanim granicama zone letišta, zonama za letenje, školskim krugom, načinom odlaska i povratka na letište, **leteljske zone i zračna luka.**
- 5.2. Grafički prikaz na karti razmjera 1 : 10000 razmještaja manevarskih i drugih površina i objekata na letištu.
- 5.3. Karta prepreka sa ucrtanim površinama ograničenja i preprekama posebno u odletnoj, prilaznoj i prelaznoj ravni.

Napomena: sadržaj priručnika za korištenje letišta treba uskladiti sa stvarnim uslovima, potrebama i operacijama na letištu. Izneseni sadržaj zadovoljava uslove za korištenje sportskih i privrednih letišta na kojima se provode zrakoplovne djelatnosti sportskog i amaterskog letenja i prevoza za sopstvene potrebe. Za ostale djelatnosti, pružanje usluga iz zraka, avio-taksi prevoz i panoramska letenje, priručnik treba biti dopunjen u skladu sa dodatnim uslovima koje se propisuju za dobijanje potvrde za obavljanje ovih djelatnosti. Priručnik za posebna letišta-terene po obimu i sadržaju treba prilagoditi uslovima i **aktivnostima na istom.**